

נקבר ביום אף שאינו יום המיתה אסור עד סוף היום, אבל אם מת ביום ונקבר בלילה, למחרת אינו דאורייתא ופג עיקר הצער דיום ראשון, ולכן ראוי להניח עכ"פ בלי ברכה, וכן מצינו באגנינות שהלילה שלאחריה דוקא שייך ליום שלפניה ובטלה למחרת, וכן אם מת בשבת ונקבר במוצאי

שבת למחרת בבוקר אינו דאורייתא ופג עיקר הצער וע"מ מגיח למחרת בלי ברכה דוקא דו"ק היטב בכ"ז (ולדעו) אף אם יניח בתנאי לא יועיל, שגוף התנחה אף שאי מכון למצוה אסור באבל משום פאר, וע"כ נראה כמ"י וא"ש).

קדושת ארץ ישראל והמקדש הקרבת קרבנות בזה"ז ומלך המשיח

סימן שמה

קדושת ארץ ישראל

אבל שניה קלישא ולא נפגמה ונשאר לעולם, ומפרש ר הקרא עד יעבור עמך ה' היינו בית ראשון עם ה', ובשני בלי ה' רק עד יעבור עם זו קניית שהשכינה חסרה, ולעתי לבוא מכון לשבתך פעלת ה', שהשכינה אז עמנו ולעולמי וא"ש, אבל לא ביאר שיטת הרמב"ם בכ"ז שכפי הנראה ביאור אחר בדבריו שלא פירש כהנ"ל, ודבריו יתבאר לפנינו בעזהשי"ת.

והנראה בביאור שיטת הרמב"ם שבקדושה ראשונה נצטוינו ללחום ולהרוג שבעת עממין ולכבו הארץ, והיינו מלחמות יושע ודוד המלך, ובכך נזכה בהאר ומתקדשת, ותנאי התנה הקב"ה שנשמור מצותיו ואם לא יגרש אותנו מהארץ וכדכתיב בתהלים, ויתן להם ארצו גויים ועמל לאומים יירשו בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ונצטוו, ולכן כשבטל הכיבוש שגלינו ונכבשה הארץ בטלו הקדושה שנתקדשה על ידי כיבוש דוקא כרצונו ית"ש, ואח כן בימי עזרא לא נצטוינו כלל לכבוש הארץ שלא על כל ישראל, וכן מלך או נביא לא צוה להם לכבוש, ואדרב, הניחו הרבה מקומות שלא קידשו בשנייה, וכן לא היה א בדעתינו לגרש העכו"ם ולכבוש הארץ, ועיקר הצווי א להחזיק ברשות ולקדש בפה, וכיון שכך נצטוינו נתקדשו בכך, בקדושת פה ולא מתבטלת לעולם, ועיין רדב"ז פ"ז דתרומות (ה"ה) שפירש נמי דקדושה שנייה בפה דוק וא"ש.

ומיושב שפיר קושיית הכ"מ שקדושה ראשונה מצותו בכיבוש דוקא, ונתבטלה כשלא שמרנו מצוה אלקינו ית"ש ואין לנו עוד זכות בעלות דכיבוש הארץ, אבל בקדושה שנייה לא נצטוינו לכבוש רק לקדש בפה וזה שפיר לא בטל לעולם, ול"ק דקדושה ראשונה נמי גקדש בפה ולא תיבטל שמצותה אז בכיבוש דוקא כמ"ש ובוה לבו הוא דחל הקדושה וא"ש (ועיין בשו"ת חתם סופר יו"ו

הרמב"ם פוסק בפ"א דתרומות (ה"ב) „ארץ ישראל האמורה בכל מקום היא בארצות שכיבשו מלך ישראל או נביא מדעת רוב ישראל וזהו הנקרא כיבוש רבים, אבל יחיד מישאל או משפחה או שבט שהלכו וכבשו לעצמם מקום אפילו מן הארץ שניתנה לאברהם אבינו אינו נקרא ארץ ישראל כדי שיהגו בו כל המצות, ומפני זה חלק יושע ובית דינו כל ארץ ישראל לשבטים אף על פי שלא נכבשה כדי שלא יהיה כיבוש יחיד כשיעלה כל שבט ושבט ויכבוש חלקו" ע"ש, וכן האמת דקדושה ראשונה בדרך כיבוש ובטלה אחר כך כשגלו, אבל קדושה שנייה בימי עזרא ברשות בחזקה ונשאר לעולם גם בזמן הזה.

וטעם הדבר מבואר ברמב"ם בספ"ו דבית הבחירה דקדושה ראשונה בטלה כיון שאינו אלא מפני הכיבוש, מאחר שנלקחה הארץ מידם בטלה הכיבוש והקדושה בטלה ותו אין חיוב תרומות ומעשרות ושביעית, אבל קדושה שנייה דעזרא בחזקה והיינו ברשות ולא בטלה לעולם ע"ש, ותמה הכ"מ במאי עדיף חזקה מכיבוש, והלוא כשם דכשנלקחה הארץ בטלה הכיבוש, גימא דבטלה נמי בכך החזקה, ועוד מקשה והלוא בכיבוש יש ג"כ חזקה שזוכין אחר הכיבוש בקנין חזקה, וא"כ במאי עדיף חזקה בלא כיבוש שחל לעולם מחזקה אחר הכיבוש והניח דברי הרמב"ם בצ"ע.

ודבר נפלא פירש בזה הגאון רבי מאיר שמחה זצ"ל (בפרשת בשלח), שבקדושה ראשונה קידשו כשישראל במעלה עליונה באורים ותומים ושכינה עמהם, משא"כ בשנייה לא היתה שכינה עמהם כבראשונה וכמבואר בספ"ק דיומא, והוה דומיא דלויה שנבעלה בעילת זנות שנשארה בקדושת לוייה, ובכהנת נפקעה לגמרי, דכהונה אלימי וע"כ נפגמה ובטלה בזנות, משא"כ לוייה זוטרא ונשארה בקדושתה ולא נפגמה בזנות, והכי נמי בקדושת ארץ ישראל, בקדושה ראשונה אלימי בשכינה ונסים וע"כ פקעה בכיבוש העכו"ם,

רל"ג דמפרש דבראשונה בטלה שלעכו"ם או רשות לכבוש משא"כ בשנייה וע"ש היטב).

ומתיישוב בזה קושיית המפרשים בדין סוריא, שנחלקו בגמרא אם קדוש כהארץ או לא, והיינו דסוריא כיבוש יחיד, ומיבעא לן אי כיבוש יחיד שמיה כיבוש או לא, (עיין גיטין ח: וע"ז כא.), וקשה הא קדושה ראשונה לכ"ע בטלה בזמן הזה גם בארץ ישראל גופא, ולדידן הקדושה היום בחזקה, וא"כ מה שייך לדון בזמן הזה אי כיבוש יחיד שמיה כיבוש או לא, והלא ממ"נ אם בימי עזרא ירשו שם דומה עכשיו לכל ארץ ישראל שקדושתה היום על ידי עזרא דוקא, שרק בקדושה ראשונה יש אומרים שלא נתקדשה שלא היה ששים רבוא ואורים ותומים או כבשו שלא כדין לפני ארץ ישראל גופא, אבל בימי עזרא דלא מצינו דעבדי נמי הכי אם ירשו סוריא קדוש לכ"ע, ואי נימא דלא החזיקו בימי עזרא בסוריא וכמבואר נמי בראב"ד בפ"ד דשמיטה, אפילו בראשונה שמיה כיבוש לא קדש בזמן הזה שעזרא לא קידשה, והיאך תולה הגמרא הקדושה בזמן הזה אי כיבוש יחיד שמיה כיבוש או לא דמיירי בקדושה ראשונה לבד (ובכתבי מרן הגר"ח מבריסק וצ"ל האריך בזה).

ולדברינו הנ"ל א"ש בפשיטות, שביארנו דקדושה ראשונה מצותה על ידי כיבוש כדין, ולסוריא לא היו כל ישראל, או לפני כיבוש סמוך לירושלים וע"כ לא חל הקדושה בכיבוש, ובשנייה מצותה בחזקה ולקדשה בפה, ושפיר תלינן הקדושה בזמן הזה אי כיבוש יחיד שמיה כיבוש או לא ובסוריא נראה שהחליקו, ולמ"ד שמיה כיבוש קידשה בראשונה, והוא הדין בשנייה כיון שאין צורך לעניים שם במעשרות שלא היה שם יישוב יהודים כ"כ, משא"כ למ"ד לא שמיה כיבוש, ובבראשונה שהקדושה בכיבוש דוקא לא חל בסוריא, בשנייה שהרבה כרכים שכיבשו עולי מצרים ולא קידשו עולי בבל, כ"ש סוריא לא קידשו עכשיו לבד, וזהו דקאמר הראב"ד דלא קידשו בשנייה סוריא, והיינו לדידן שבראשונה נמי לא שמיה כיבוש, אבל למ"ד שמיה כיבוש קידשו סוריא בשנייה ג"כ וא"ש.

ובדברינו מתיישוב אצלי פליאה עצומה בעיקר הגדר דכיבוש סוריא, שברמב"ם פ"א דתרומות מפורש להדיא דדוד המלך כבש סוריא ע"פ סנהדרין ע"ש (בה"ג), הארצות שכבש דוד חוץ לארץ כנען כגון ארם נהרים וארם צובה ואחלב וכיוצא בהן אף על פי שמלך ישראל הוא ועל פי בית דין הגדול הוא עושה אינו כארץ ישראל לכל דבר וכו' ע"ש, הרי שכבש על פי בית דין הגדול, וכן בברכות (ד.) מבואר ששאל תמיד במלחמותיו בסנהדרין ואורים ותומים, וא"כ בודאי הם לא טעו, והיאך נימא בסוריא אין בו קדושה שכבש אותה שלא כדין, ותכונה דאטו הסנהדרין ואורים ותומים הורו לו ח"ו שלא כהלכה, ביותר תמוה שגמרא מפורשת בשבת (נו:) שדוד המלך

חטא רק באוריה, ותמהני שלא פירשו בו החטא שהלך לכבוש סוריא לפני סמוך לעיר הקודש ירושלים. (הן אמת שרש"י בברכות ג: מפרש דנמלכין בסנהדרין היינו רק שיתפללו עליהם ע"ש שדבריו צ"ב, אבל ברמב"ם פ"ה דמלכים ה"ב מבואר שאין מוציאין למלחמת הרשות אלא בסנהדרין, ואולי מוציאין מיירי בע"כ דוקא, וכן לשונו ברפ"ה דסנהדרין שאין מוציאין ע"ש, וא"כ נימא דבסוריא יצאו למלחמה מרצונם הטוב ולא שאל בסנהדרין וא"ש, אבל עיין ברמב"ם בסה"מ סוף שורש י"ד דמבואר להדיא שחייב בסנהדרין דוקא ואכמ"ל).

אמנם האמת יורה דרכו, ולרמב"ם דוד המלך כדין עבד וע"פ סנהדרין דמותר היה לו לכבוש סוריא לפני ארץ ישראל, והוא נמי בכך ארץ ישראל, והיינו הוכחות וקנין דעם ישראל וכמו שנבאר להלן, רק דוד המלך רצה שבכך יחול עלה נמי הקדושה דארץ ישראל ממש וכשאר מקומות שכבש, וע"ז השיבו לו דמאחר שלא כבש מקומות הסמוכין לירושלים עיר הקודש בשבעת עממין, אי אפשר שבסוריא כבר קודש וסמוך לירושלים חול, וע"כ בכיבוש כה"ג לא חל עלה קדושה, וכיון שבימי יושע ודוד המצוה לקדש הארץ בכיבוש דוקא, ובשעתו בכיבוש לא חל קדושה נשאר תמיד דישראל בלי קדושה.

ודוד המלך לא שאל הסנהדרין ובאורים ותומים אם לכבוש לקדש, שבוה ודאי לא מהני, רק רצה לכבוש לבד להכניעם, ובוה שפיר הורו לו דשרי ויצליח, ורק כשרצה להרחיב הגבולות ליהוי בסוריא קדושה כשאר ארץ ישראל, וכדין כל מקומות שהמלך כובש בסנהדרין, השיבו לו דלזה שלא כדין עבד, שאם רצונו היה בכיבוש כדי לקדש, עליו לכבוש קודם ולקדש סמוך לירושלים עיר הקודש ולגרש ולהרוג קודם שבעת עממין, וא"כ עצם כיבוש סוריא כדין וע"פ סנהדרין, רק לקדשו בכך, אמרו לו שלא כבש כהלכה, וא"ש דברי הספרי מובא נמי בתוס' ע"ז כא. ד"ה כיבוש יחיד שהשיבו הקב"ה סמוך לפלטרין לא כבשת ע"ש, דהתם מיירי לקדושה ליהוי בכלל, כל מקום אשר תדרוך כף רגלכם בו לכם יהיה, ולזה לא מהני אם לא כבש הארץ גופא כמ"ש וא"ש.

אמנם לע"ד להרמב"ם דרך חדש לגמרי בגדר קדושת סוריא בעלמא ובזמן הזה, והמפרשים לא ביארו שיטתו בזה, ואף שגם לדברינו הדברים אינם מבוררים כדי צורך, מ"מ לע"ד צריך לפרש שיטתו כמו שיבואר לפנינו בעוה"ש"ת, וגקדים ביאור דבריו בפ"א דתרומות (ה"ג), הארצות שכבש דוד חוץ לארץ כנען ארם נהרים וארם צובה וכו' אינו כארץ ישראל לכל דבר ולא לחוץ לארץ לכל דבר כגון בבל ומצרים, אלא יצאו מכלל חוץ לארץ ולהיותן כארץ ישראל לא הגיעו, ומפני מה ירדו ממעלת ארץ ישראל מפני שכבש אותם קדם שיכבוש כל ארץ ישראל אלא נשאר בה משבעת עממין, ואילו תפס כל ארץ

כנען לגבולותיה ואחר כך כבש ארצות אחרות היה כיבושו כולו כארץ ישראל לכל דבר, והארצות שכבש דוד הן הנקראים ^{הנחלת}סוריא" ע"ש, ומשמע מדבריו דעיקר קדושת סוריא אינו כחוץ לארץ, ולמעלת ארץ ישראל לא הגיע, ולא קאי לחיוב תרומות ומעשרות לבד, שהחיוב שם בלאו הכי רק מדרבנן, רק קאי בעיקר קדושת הארץ דבסוריא הוה כה"ג ודבריו צ"ב.

אמנם ביותר תיקשי לן מה שפוסק בפ"ו דשבת (הלכה י"א), „הלוקח בית בארץ ישראל מן הגכרי מותר לו לומר לגכרי לכתוב לו שטר בשבת שהאמירה לגכרי בשבת אסורה מדבריהם ומשום יישוב ארץ ישראל לא גזרו בדבר זה, וכן הלוקח בית מהם בסוריא שסוריא כארץ ישראל לדבר זה" ע"ש, ודבריו תמוהין שבגמרא בגיטין (ח:) מבואר להדיא דבסוריא שרי לכתוב על ידי גכרי בשבת רק למ"ד כיבוש יחיד שמה כיבוש ע"ש היטב בסוגיא וא"כ לדידן דכיבוש יחיד לא שמה כיבוש וכמבואר נמי ברמב"ם גופא שהבאנו לעיל, אסור לכתוב על ידי גכרי להשיג בית בסוריא, וכן בסוף פ"ק דע"ז מבואר דבסוריא שרי למכור לגכרי בתים, וא"כ אין שם מצות יישוב הארץ, והיאך מתיר הרמב"ם לכתוב להשיג שם בית ודבריו צע"ג, ועיין מ"א סימן ש"ו (ס"ק כ) שתמה בזה והגיה בקושיא, וביותר תיקשי דבגיטין שם מצינו דמצוה לקנות שדה שם דחייבין בתרומ'מ, ומגליה לרמב"ם שמצוה בסוריא לקנות בתים.

ועוד תיקשי דבפרק י"א דטומאת מת (ה"ו) מסיק דעפר סוריא טמא כחוץ לארץ ואוירה טהור, ואף דכיבוש יחיד להרמב"ם לא שמה כיבוש וברייתא דס"ל הכי מסקינן בפ"ק דס"ל שמה כיבוש, וא"כ לדידן לכאורה סוריא כחוץ לארץ ממש דלא שמה כיבוש, ולמה אין אוירה טמא כחוץ לארץ וצ"ב.

ולע"ד נראה שיש בארץ ישראל תרי גדרים: ראשית בכיבוש געשה שלנו והוה קנין שלנו בכיבוש מלחמה דהוה קנין גמור וא"כ מקום שכבשנו שייך לישראל מדין כיבוש, ועוד הלכה מיוחדת שבכיבוש מתקדשת כארץ ישראל מדין כל מקום אשר תדרוך כף רגלכם וכמו שהבאנו לעיל, וכבר הבאנו שלכיבוש לקדש צריך לכבוש כדין והיינו אחר שכבש וקידש ארץ ישראל דשבעת עממין קודם, ואם לא עבד הכי לא חל קדושה, ומיהו נשאר שלנו מדיני קנין והוה של ישראל ככל כיבוש מלחמה אף שלא קדוש וכמ"ש, ומעתה לכ"ע החזקנו ירשנו וכבשנו סוריא והוה שלנו, רק למ"ד שמה כיבוש חל בה נמי קדושה כהארץ גופא, ולמ"ד לא שמה כיבוש אין בה קדושה אף דהוה שלנו שגוף הכיבוש כדין וע"פ סנהדרין.

ומעתה יש לומר דשורש מצות יישוב הארץ היינו מדכתיב „וירשתם אותה וישבתם בה" והיינו שאם נכבוש ונירש המקום כדין ע"פ סנהדרין לא נעזוב המקום רק נתיישב בתוכה, ויש לומר דבירושה לחוד חל עלן מצות

ישיבה, ואף שלהלן (סימן שמ"ו) ביארנו שלרמב"ם מ"י יישוב הארץ תלוי בקדושת הארץ ע"ש, ויש להטי מדכתיב וירשתם אותה וישבתם בה, והיינו מקום שיר"י דהוה שלנו מברית האבות חל מצות ישיבה ולא סוה דשלנו בכיבוש שלנו אף שלא הובטח להאבות אין מה"ת מצות יישוב, אבל מ"מ כיון דהוה שלנו לעו בקנין כיבוש מלחמה כמ"ש, מצוה עכ"פ מדרבנן להתיי שמה ולא לעזוב המקום שמם שאינו כחוץ לארץ, וי דוחין שבות דרבנן להתיישב בסוריא וכמבואר ברמב" והיינו טעמא שיש בזה מצוה כיון שגם שם קנין ש"י כמ"ש, וביותר נראה דהוה מצוה מה"ת דהוה שלנו בירח שגם סוריא להרמב"ם בכלל הברית, שהלוא פירש (בה" דעל יד נהר פרת הוא סוריא, וכבר הובטח לנו מן ג פרת עד הים האחרון, רק היה לנו לכבוש שבעת עמי קודם, וסוריא בכלל מצות יישוב דהוה שלנו בירושה וצ"י **אמנם** דברינו תמוהין דהתיינח בזמן שסוריא תחת יד אפשר לחדש שהיה בזה מצות יישוב הארץ

שאין בזה קדושה, אבל הגמרא ורמב"ם מיירי לאחר שגלי וארץ ישראל וכ"ש סוריא אינם תחת ידינו עוד, וא"כ התי ארץ ישראל המקודשת בחזקה וכן נכרתה עלה בר וגשאר היום בקדושתה א"ש, אבל סוריא שמעולם נתקדשה כמ"ש, והקנין הלא בטל כשהעכו"ם כבשו או וא"כ איזה מצוה יש לגור שם היום, והדר תיקשי ל להרמב"ם דוחין היום שבות כדי לגור בסוריא וצ"ע.

אמנם בסנהדרין (נט.) אמרינן דלא שייך יפת תו בעכו"ם דלאו בני כיבוש נינהו ע"ש היטב וברע שם, והיתר יפת תואר מיירי במלחמת הרשות לרש"י ר כי תצא ע"ש, ומ"מ לעכו"ם אין היתר, והיינו טעמא ש: אצלם גדר מלחמה עם היתר יפת תואר בכיבוש, ובי ישראל אין לתו זכות כלל לרש"י גיטין (לח.) וראב"ד ה ותוס' רי"ד שם שאין לעכו"ם קנין רשל ישראל בכיב מלחמה, ובמק"א ביארתי דהיינו טעמא שבכיבוש הקרקע: אנו מתייאשים שדעתינו שנקבל עוד הקרקע מידם, ומיהו בזה הא דבסנהדרין (צד:) שמבואר דעכו"ם זוכין בי ישראל בכיבוש מלחמה ע"ש, שבמטלטלין התייאשו והסו דעתנו ושפיר זכו, וא"כ סוריא אף שלא נתקדשה והעכו כבשו כיון שזכינו בהמקום והוה שלנו אין עכו"ם זה משל ישראל בכיבוש כמ"ש, ובפרט אם הוה בכלל ע"י הברית א"ש טפי.

ולפי זה נראה דלעתיד לבוא נכבוש ונקדש או גם סור ולכן דעתנו עלה, דבלאו הכי בכיבוש עכו" דסוריא הוה לן לומר שאין בזה תו שום מצוה, והי טעמא דסוריא בכלל הכריתות ברית או דהוה שלנו תמ ולא דמי לחוץ לארץ כמ"ש, ועיין בדבריו בפ"ה דמלכ (ה"ו) דמשמע נמי שסוריא דכבשו קודם ארץ ישראל אי כארץ ישראל לכל דבר דוקא ע"ש, אבל לכמה מילי כא

נחזור לדברינו שבעולי מצרים המצוה לקדש על ידי כיבוש דוקא, שתתישב בכך הא דאמרינן בב"ב (נ"ו) „כל שהראה הקב"ה למשה חייב במעשר לאפוקי קיגיו קניזי וקדמוני" ע"ש ברשב"ם שמפרש שאם כבשו ישראל מהם אחרי מות יושע לא נתקדשו ופטורין ממעשר, וקשה הא בכיבוש חל תמיד קדושה וחייבין במעשר, ובמה גרע מקומות אלו, ולדברינו הצווי או בכיבוש לא חל עוד על מקומות הללו, ובכיבוש מתקדש רק כשיש צווי לכבוש כמ"ש וא"ש.

ונראה שבוה א"ש נמי פלוגתת האחרונים אם בקדושה שנייה תלוי בימי עזרא לבד או נתקדשה אחר כך גם מה שכבשו החשמונאים, (עיין היטב ביעב"ץ במור וקציעה א"ח סימן ש"ו), דתלוי שיש לומר שלחמו להתחזק דתם ולא למצות כיבוש, וכן אם לא היה צווי ע"פ נביא להתחזק לא חל ולא קידשו, משא"כ לאינך פוסקים הסנהדרין ציוו כן וסגי בקדושה שנייה ליהוי ברשות וחל שפיר הקדושה, והכרכים שלא קידשו עולי בבל היינו שלא נצטוו אז בנביא לקדשם והכל א"ש בעוהשי"ת.

5234567

סימן שמו

5234567

מצות יישוב הארץ בזמן הזה

בחוץ לארץ, וכן רחל אמנו ויוסף הצדיק ועוד, רק הא ודאי הארץ במעלתה מפני שהקב"ה קידשה בהבטחתו וכמ"ש, וקדושת יושע ועזרא לתרומות ומעשרות ושביעית, אבל עיקר מעלת הארץ לכ"ע לנצח, שלכ"ע פונים אנו מכל קצוי העולם עינינו בשעה שמתפללין אל הארץ הנבחרת,

שטור אמנום עד נחל מצרים דארץ ישראל, והיינו גם צפונה טפי מעכו ודרומה טפי מאשקלון, וכן בפ"ד דשמיטה מביא שמכויב עד הגנה ועד אמנה החזיקו עולי מצרים ע"ש, וכן הגבולות בפרשת מסעי נמשכים עד התם, ולמה באמת לא כבשו וקידשו מעולם אלא עד עכו בצפון ואשקלון בדרום ואפילו בימי דוד ושלמה וצ"ג.

וע"כ נראה שהרמב"ם שמפרש בה"ט דעכו חוץ לארץ היינו שלא נתקדשה בעולי בבל ולכן היום כחוץ לארץ, אבל עולי מצרים קידשו מטיר אמנום עד נחל מצרים, והא דמפרש לעיל שעולי מצרים החזיקו מרקם עד הים הגדול, ומאשקלון עד עכו, ומשמע דעולי מצרים לא החזיקו אלא עד עכו ולדרום אשקלון, כוונתו ע"כ לציין בוה רק דמשם והלאה דכיבוש עולי מצרים לבד, והיינו משם עד טור אמנום ועד נחל מצרים הוא דכיביש עולי מצרים לבד, ועכו ואשקלון גבולות דעולי מצרים, ובאנציקליפדיה התלמודית במערכת ארץ ישראל (של"ו) מפרש כן, וא"ש דברי הגמרא דעכו כיבשוהו עולי מצרים וא"כ דומה לארץ ישראל יותר מסוריא ומ"מ יוצא לחירות וכ"ש סוריא דמרחקא טפי ומעולם לא נתקדשה, או למ"ד שמים כיבוש מרחקא טפי מעיקר היישוב וא"ש בעוהשי"ת.

ישראל, והיינו טעמא דהוה שלנו בכיבוש כמ"ש וא"ש וכ"ז צ"ע ובירור. א)

ומעתה הא דבגמרא בגיטין (ח.) מפרשינן דקאי למ"ד כיבוש יחיד שמים כיבוש דוקא, היינו מפני דקאמר התם הקונה שדה בסוריא כקונה בפרוארי ירושלים, ונהי דלתרומות ומעשרות א"ש, והרמב"ם גופא הביא האי דינא דהוה כקונה בירושלים בפ"א דתרומות (הלכה ט"ו) אף דס"ל לא שמים כיבוש (והאחרונים לא ציינו דבריו בזה), ויש לומר דבגיטין התם אמרינן דדומה למעשר ושביעית כארץ ישראל, ולשביעית היינו אי שמים כיבוש דוקא, אבל עיקר הדין שיש מצוה לקנות שדה ואפילו בית בסוריא לכ"ע וא"ש, אבל אף שהבאנו שורש וסברא לעיקר שיטת הרמב"ם, ואין סתירה לדבריו מסוגיית הגמרא, עדיין צ"ב היאך מצא מקור בש"ס לשיטתו המחודשת שיש מצוה לקנות בית בסוריא בזה"ו מפני הקנין אף שאין שם קדושה ולא חמיר כהארץ וכמ"ש וצ"ג, ועיקר דברינו להעיר בכ"ז וא"ש בעוהשי"ת.

ב, כפתור ופרח (פרק עשירי) מאריך להוכיח שקדושת הארץ ומעלותיה אינם מפני שנתקדשה בימי יושע או עזרא לחוד, רק מהבטחה לאברהם אבינו הארץ נבחרת במעלותיה המיוחדות, ולכן בביטול קדושה ראשונה לפני שעזרא קידש, לא אמרינן שהאבות היו קבורים או

א) ובמק"א תמהתי על שיטת הרמב"ם דעכו חוץ לארץ ממש, ולא תילק דחציו ארץ ישראל יחציו חוץ לארץ, וכן בדבריו משמע לכאורה להדיא דהוה כהיץ לארץ ממש ומעולם לא נתקדשה ע"ש, ודלא כתו' בגיטין (ב. ד"ה ואשקלון) שעכו חציו מהארץ, וגם לדבריהם אפשר דאפילו הצד דלא כיבוש היינו עולי בבל דוקא, ולכאורה לדברינו תיקשי שבגיטין התם (ח.) מיבעא לן במוכר עבדו לסוריא אם יוצא לחירות, ומסקינן דלעכו יוצא לחירות וכ"ש לסוריא ע"ש, וקשה לדברינו הלא לא דמי, דלהרמב"ם עכו חוץ לארץ ממש כמו שהרמב"ם מביא להדיא בפ"א דתרומות (ה"ט) וז"ל „אבל עכו חוצה לארץ כאשקלון והם תחומי ארץ ישראל" ע"ש, משא"כ בסוריא מקיימין ביישובו מצוה לתרמב"ם, ומיהו תמיה שבסוריא מצוה, ומאשקלון יכן עכו והלאה אין מצוה כלל שמעולם לא קידשוהו עולי מצרים, וכן הלאה הא ודאי דיד המלך ושלמה כבשו גם שמה, וגם תמוה מאד לומר דעכו ואשקלון והלאה דחוץ לארץ ממש אף דיישוב גדול דיהודים תמיד שמה.

ולע"ד גם להרמב"ם לא אמרינן דעכו וכן הלאה צפונה חוץ לארץ ממש ולעולם לא נתקדשה גם בעולי מצרים, ודבריו בזה תמוהין ולא נתבררו כלל, שהלא בפ"א הוא גופא מביא שם (בה"ז)